

DR TADEUSZ BIAŁEK

PREZES

Warszawa, dnia 25 sierpnia 2026 r.

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L. dz. SPS-III.020.256.5.2026

Data wpływu 26.08.26r.

Pan

Ryszard Petru

Komisja do Spraw Deregulacji

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej

**Dotyczy: pisma z dnia 6 sierpnia 2026 r., znak: SPS-III.020.256.4.2026, RPW/26574/2026
(druk sejmowy: 2996)**

Szanowy Panie Przewodniczący,

W odpowiedzi na pismo z dnia 6 sierpnia 2026 r., znak SPS-III.020.256.4.2026, dotyczące prośby o przedstawienie opinii do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o ewidencji ludności¹ (druk sejmowy: 2996), Związek Banków Polskich przedstawia poniżej uwagi do przedłożonego projektu.

I. Projektowana zmiana art. 49a ust. 2

Projektowana zmiana art. 49a ust. 2 ustawy o ewidencji ludności **budzi istotne wątpliwości zarówno z punktu widzenia celu deklarowanego w uzasadnieniu projektu, jak i skutków normatywnych, jakie wywoła proponowane brzmienie przepisu.** Z uzasadnienia wynika, że intencją projektodawcy jest jedynie **doprecyzowanie katalogu podmiotów, którym dane dotyczące dowodów osobistych z rejestru PESEL mogą być udostępniane za pośrednictwem instytucji utworzonej na podstawie art. 105 ust. 4 ustawy – Prawo bankowe.** Tymczasem zaproponowana zmiana nie ma wyłącznie charakteru doprecyzowującego, lecz prowadzi do rzeczywistego i istotnego **zawężenia obecnego zakresu podmiotowego art. 49a ust. 2.**

W obowiązującym stanie prawnym art. 49a ust. 2 stanowi, że dane mogą być udostępniane za pośrednictwem instytucji utworzonej na podstawie art. 105 ust. 4 Prawa bankowego wszystkim „**podmiotom, o których mowa w ust. 1**”. Oznacza to, że możliwość skorzystania z tego sposobu

¹ <https://sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/PrzebiegProc.xsp?id=7EB43E8F93DF379CC1258E500047D498>

udostępniania danych jest bezpośrednio powiązana z katalogiem podmiotów posiadających materialne uprawnienie do uzyskiwania danych z rejestru PESEL na podstawie art. 49a ust. 1.

Projektowane brzmienie ust. 2 wprowadza natomiast dodatkowe ograniczenie, zgodnie z którym spośród podmiotów wymienionych w ust. 1 z pośrednictwa instytucji utworzonej na podstawie art. 105 ust. 4 Prawa bankowego będą mogły korzystać wyłącznie podmioty będące bankami krajowymi, instytucjami kredytowymi, oddziałami instytucji kredytowych oraz oddziałami banków zagranicznych. W konsekwencji z dotychczasowej możliwości korzystania z tego kanału udostępniania danych wyłączone zostałyby m.in. **spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe, Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa, firmy inwestycyjne oraz towarzystwa funduszy inwestycyjnych**. Co więcej, projekt jednocześnie rozszerza katalog z art. 49a ust. 1 o zakłady ubezpieczeń, lecz projektowane brzmienie ust. 2 od razu pozbawia tę nową kategorię możliwości korzystania z pośrednictwa, o którym mowa w tym przepisie.

Taki skutek jest trudny do pogodzenia z przedstawionym uzasadnieniem. **Projektodawca wskazuje bowiem, że zmiana jest niezbędna z tego względu, iż katalog podmiotów wymienionych w art. 105 ust. 4 Prawa bankowego jest szerszy niż katalog podmiotów określony w art. 49a ust. 1 ustawy o ewidencji ludności, wskazując jako przykłady instytucje pożyczkowe oraz krajowe instytucje płatnicze.** Okoliczność ta nie uzasadnia jednak ograniczenia możliwości korzystania z pośrednictwa przez te podmioty, które są już wprost wymienione w art. 49a ust. 1 i posiadają ustawowe uprawnienie do uzyskiwania danych z rejestru PESEL.

Co istotne, obecne brzmienie art. 49a ust. 2 nie powoduje automatycznego rozszerzenia dostępu do danych z rejestru PESEL na wszystkie podmioty objęte art. 105 ust. 4 Prawa bankowego. Przepis wyraźnie odwołuje się bowiem do „podmiotów, o których mowa w ust. 1”. Tym samym samo objęcie danego podmiotu zakresem art. 105 ust. 4 Prawa bankowego nie jest wystarczające do uzyskania danych z rejestru PESEL – **konieczne jest również posiadanie uprawnienia wynikającego z art. 49a ust. 1. Obowiązująca konstrukcja przepisu już zatem zabezpiecza przed rozszerzeniem dostępu na podmioty niewymienione w ust. 1.**

W tym kontekście niezrozumiałe pozostaje, dlaczego potrzeba wyeliminowania ewentualnych wątpliwości dotyczących podmiotów takich jak instytucje pożyczkowe czy krajowe instytucje płatnicze miałyby prowadzić do jednoczesnego **pozbawienia możliwości korzystania z pośrednictwa podmiotów, które bezspornie mieszczą się w katalogu art. 49a ust. 1.** Są to dwie odrębne kwestie. Ewentualne doprecyzowanie, że art. 49a ust. 2 nie stanowi samodzielnej podstawy uzyskania danych dla wszystkich podmiotów wymienionych w art. 105 ust. 4 Prawa bankowego, nie powinno skutkować ograniczeniem praw podmiotów już objętych art. 49a ust. 1.

Wątpliwość jest tym większa, że we wcześniejszej wersji projektu z 4 lutego 2026 r. zakładano zmianę wyłącznie art. 49a ust. 1, polegającą przede wszystkim na rozszerzeniu katalogu uprawnionych podmiotów o określone zakłady ubezpieczeń, bez ingerencji w mechanizm przewidziany w ust. 2. W takim ujęciu rozszerzenie katalogu podmiotów w ust. 1 prowadziłoby konsekwentnie do objęcia ich także możliwością korzystania z pośrednictwa przewidzianego w ust. 2. Projekt z 14 lipca 2026 r. (przyjęty przez Radę Ministrów i wniesiony do Sejmu) przyjmuje natomiast odmienne rozwiązanie i ogranicza ten mechanizm wyłącznie do określonych kategorii

podmiotów sektora bankowego, przy czym uzasadnienie projektu nie wskazuje przyczyn takiej zmiany podejścia.

W naszej ocenie projektowane brzmienie może zatem prowadzić do **niezamierzonego skutku legislacyjnego**, polegającego na ograniczeniu funkcjonującego obecnie sposobu dostępu do danych z rejestru PESEL dla szeregu podmiotów uprawnionych na podstawie art. 49a ust. 1. Jeżeli rzeczywistym celem projektodawcy jest wyłącznie jednoznaczne przesądzenie, że możliwość korzystania z pośrednictwa nie przysługuje wszystkim podmiotom wymienionym w art. 105 ust. 4 Prawa bankowego, lecz jedynie podmiotom posiadającym odrębne uprawnienie z art. 49a ust. 1, to cel ten jest już realizowany przez obecne brzmienie przepisu.

Zasadne jest zatem **pozostawienie art. 49a ust. 2 w dotychczasowym brzmieniu**:

2. Podmiotom, o których mowa w ust. 1, dane mogą być udostępniane za pośrednictwem instytucji utworzonej na podstawie art. 105 ust. 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe.”.

W przeciwnym razie zmiana, przedstawiana w uzasadnieniu jako techniczne „doprecyzowanie”, będzie w istocie stanowiła istotne ograniczenie dotychczasowego mechanizmu udostępniania danych, bez przedstawienia merytorycznych powodów uzasadniających takie ograniczenie.

Propozycja poprawki legislacyjnej nr 1

Art. 1 projektu ustawy otrzymuje brzmienie:

„W ustawie z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. z 2026 r. poz. 384) w art. 49a ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„Art. 49a. 1. Podmiotom, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1, 17, 18 i 20 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, spółdzielczym kasom oszczędnościowo-kredytowym, Krajowej Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej, firmom inwestycyjnym, o których mowa w art. 3 pkt 33 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2024 r. poz. 722, z późn. zm.1)), towarzystwom funduszy inwestycyjnych, o których mowa w art. 2 pkt 3 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (Dz. U. z 2026 r. poz. 60, 176, 484, 644 i 846) lub krajowym zakładom ubezpieczeń oraz zagranicznym zakładom ubezpieczeń mającym siedziby w państwach członkowskich Unii Europejskiej oraz Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu, wykonującym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej działalność ubezpieczeniową, o której mowa w dziale I załącznika do ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1526 oraz z 2026 r. poz. 176, 644 i 846), w tym wykonującym tę działalność poprzez oddziały i główne oddziały, udostępnia się odpłatnie z rejestru PESEL dane o seriach, numerach i datach ważności ważnych dowodów osobistych ich klientów, wydanych na skutek zmiany dowodu osobistego, odpowiednio na warunkach określonych w art. 48 ust. 1 pkt 1 i 2, w celu weryfikacji aktualności i aktualizacji tych danych”.

II. Projektowana zmiana art. 49a ust. 1

Niezależnie od powyższej uwagi dotyczącej projektowanego brzmienia art. 49a ust. 2 ustawy o ewidencji ludności, **zwracamy uwagę na zasadność dalszego rozszerzenia katalogu podmiotów uprawnionych do uzyskiwania danych z rejestru PESEL na podstawie art. 49a ust. 1.** W naszej ocenie katalog ten powinien zostać uzupełniony również o dostawców, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 4, 6 i 11 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych, oraz instytucje pożyczkowe w rozumieniu art. 5 pkt 2a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim.

Rozszerzenie to jest uzasadnione potrzebą zapewnienia spójności regulacyjnej oraz równego traktowania podmiotów rynku finansowego wykonujących porównywalne obowiązki w zakresie identyfikacji, weryfikacji tożsamości oraz bieżącej aktualizacji danych klientów. Wskazane podmioty, podobnie jak banki, SKOK-i, firmy inwestycyjne, towarzystwa funduszy inwestycyjnych oraz objęte projektem zakłady ubezpieczeń, są zobowiązane do posiadania aktualnych i wiarygodnych danych identyfikacyjnych klientów.

Brak możliwości uzyskania z rejestru PESEL informacji o serii, numerze i dacie ważności aktualnego dowodu osobistego powoduje konieczność pozyskiwania tych danych bezpośrednio od klienta, generuje dodatkowe koszty operacyjne oraz zwiększa ryzyko utrzymywania w systemach instytucji nieaktualnych danych dokumentu tożsamości. Jednocześnie dostawcy usług płatniczych zostali już objęci rozwiązaniami umożliwiającymi korzystanie z danych z rejestrów państwowych na potrzeby weryfikacji tożsamości klientów, w tym z dostępu do fotografii z Rejestru Dowodów Osobistych.

Trudno zatem znaleźć uzasadnienie dla utrzymywania zróżnicowania pomiędzy podmiotami rynku finansowego, które realizują analogiczne obowiązki w zakresie identyfikacji i aktualizacji danych klientów, a dla których cel dostępu do danych z rejestru PESEL jest w istocie tożsamy. Dotyczy to również instytucji pożyczkowych, które prowadzą działalność na rynku finansowym w oparciu o dane identyfikacyjne klientów i są objęte obowiązkami związanymi z ich bieżącą weryfikacją i aktualizacją.

Proponowane rozszerzenie byłoby ponadto zgodne z deregulacyjnym celem projektu, polegającym na ograniczeniu konieczności angażowania klientów w każdorazowe przekazywanie poszczególnym instytucjom informacji o wymianie dowodu osobistego oraz na usprawnieniu procesów aktualizacji danych po stronie podmiotów rynku finansowego.

Propozycja poprawki legislacyjnej nr 2

W art. 1 projektu, w nadawanym art. 49a ust. 1, po wyrazach:

„w tym wykonującym tę działalność poprzez oddziały i główne oddziały”

dodaje się wyrazy:

„, a także dostawcom, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 4, 6 i 11 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych, oraz instytucjom pożyczkowym w rozumieniu art. 5 pkt 2a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim”.

III. Usprawnienie systemowego pozyskiwania przez banki informacji o zgonie klienta (proponycja dodania ust. 3 i 4 w art. 49a)

Niezależnie od powyższych uwag, Związek Banków Polskich postuluje rozważenie uzupełnienia art. 49a ustawy o ewidencji ludności o rozwiązanie umożliwiające bankom uzyskiwanie z rejestru PESEL informacji o zgonie klienta oraz dacie jego zgonu albo dacie znalezienia zwłok, **w sposób zapewniający sprawne i systemowe pozyskiwanie tych danych.**

Obowiązujące rozwiązania nie zapewniają bowiem bankom **efektywnego mechanizmu pozwalającego na niezwłoczne i zautomatyzowane uzyskiwanie informacji o śmierci klienta danego banku na potrzeby prawidłowej obsługi istniejących stosunków prawnych.** W praktyce informacja taka może mieć istotne znaczenie dla szeregu czynności wykonywanych przez bank już po śmierci klienta, a brak jej terminowego pozyskania może prowadzić do podejmowania czynności w oparciu o nieaktualny stan faktyczny.

Informacja o śmierci klienta ma bezpośrednie znaczenie dla prawidłowego wykonywania przez bank obowiązków związanych z prowadzeniem rachunku, rozliczeniem produktów i usług, obsługą osób uprawnionych oraz następców prawnych, a także z zapobieganiem nadużyciom polegającym na posługiwaniu się rachunkiem, instrumentem płatniczym, danymi identyfikacyjnymi lub innymi produktami i usługami już po śmierci klienta.

Pozyskanie takiej informacji bezpośrednio z rejestru PESEL pozwalałoby również ograniczyć przypadki, w których bank kontynuuje określone czynności wobec osoby zmarłej, w szczególności w zakresie komunikacji, obsługi produktów czy realizacji procesów operacyjnych. Z punktu widzenia bezpieczeństwa obrotu oraz jakości danych wykorzystywanych przez banki istotne jest, aby informacja o zgonie klienta mogła być pozyskiwana z wiarygodnego i urzędowego źródła, bez konieczności oczekiwania na przekazanie jej przez osoby trzecie.

Proponowane rozwiązanie zwiększałoby zatem bezpieczeństwo obrotu, poprawiało aktualność danych przetwarzanych przez banki oraz usprawniało obsługę stosunków prawnych po śmierci klienta. Miałoby ono również znaczenie z punktu widzenia ochrony następców prawnych i innych osób uprawnionych, umożliwiając szybsze i bardziej uporządkowane podejmowanie czynności związanych z rozliczeniem produktów i usług zmarłego klienta.

Zasadne jest przy tym umożliwienie korzystania z tego mechanizmu za pośrednictwem instytucji utworzonej na podstawie art. 105 ust. 4 ustawy – Prawo bankowe. **Pozwoliłoby to wykorzystać istniejącą infrastrukturę wymiany danych i zapewnić jednolity, bezpieczny oraz efektywny kanał pozyskiwania informacji o zgonie klienta przez banki,** bez konieczności tworzenia odrębnych rozwiązań technicznych dla poszczególnych podmiotów.

W konsekwencji proponowane uzupełnienie art. 49a należy ocenić jako rozwiązanie służące zarówno usprawnieniu procesów bankowych, jak i zwiększeniu bezpieczeństwa oraz pewności obrotu poprzez zapewnienie bankom dostępu do aktualnej informacji o statusie ich klientów.

Propozycja poprawki legislacyjnej nr 3:

W art. 49a dodaje się ust. 3 i 4 w brzmieniu:

„3. Bankom krajowym, instytucjom kredytowym, oddziałom instytucji kredytowych oraz oddziałom banków zagranicznych udostępnia się odpłatnie z rejestru PESEL informację o zgonie oraz datę zgonu albo datę znalezienia zwłok osoby fizycznej będącej w chwili śmierci ich klientem, w celu wykonywania praw i obowiązków wynikających z przepisów prawa oraz ze stosunku prawnego, którego stroną była osoba zmarła, w szczególności w zakresie obsługi osób uprawnionych i następców prawnych zmarłego klienta oraz zapobiegania nadużyciom związanym z wykorzystaniem rachunku, instrumentu płatniczego lub danych klienta po jego śmierci.

4. Dane, o których mowa w ust. 3, mogą być udostępniane za pośrednictwem instytucji utworzonej na podstawie art. 105 ust. 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe.”.

IV. Doprecyzowanie zasad cyklicznej weryfikacji i aktualizacji danych na podstawie art. 49a (propozycja dodania ust. 5 w art. 49a)

Niezależnie od powyższych uwag, Związek Banków Polskich postuluje uzupełnienie art. 49a ustawy o ewidencji ludności o przepis jednoznacznie określający sposób realizacji weryfikacji aktualności i aktualizacji danych w modelu cyklicznym.

Praktyczne wykorzystanie rozwiązania przewidzianego w art. 49a zakłada możliwość objęcia weryfikacją większej grupy klientów danego podmiotu oraz cyklicznego ustalania, czy dane dotyczące ich dowodów osobistych uległy zmianie. **W tym celu podmiot korzystający z usługi przekazuje numery PESEL klientów objętych weryfikacją, a następnie na podstawie tego zbioru możliwe jest okresowe identyfikowanie zmian danych dotyczących dokumentów tożsamości.** Taki sposób realizacji usługi odpowiada jej podstawowemu celowi, którym jest **zapewnienie bieżącej aktualności danych klientów bez konieczności każdorazowego angażowania klienta w proces informowania instytucji finansowej o zmianie dowodu osobistego.** Efektywna realizacja tego celu wymaga możliwości prowadzenia weryfikacji jednocześnie w odniesieniu do wszystkich klientów danego podmiotu, których dane dotyczące dowodu osobistego podmiot ten posiada.

Obecne brzmienie art. 49a określa zakres danych podlegających udostępnieniu oraz cel ich pozyskiwania, nie przesądza jednak wprost sposobu organizacji procesu weryfikacji. W szczególności przepis nie wskazuje jednoznacznie, że weryfikacja może być wykonywana cyklicznie i jednocześnie w odniesieniu do całej grupy klientów spełniających przesłanki korzystania z usługi. Może to prowadzić do wątpliwości dotyczących dopuszczalnego zakresu przekazywania numerów PESEL oraz możliwości objęcia jednym procesem wszystkich klientów, których dane dokumentów tożsamości wymagają utrzymywania w stanie aktualnym.

Zasadne jest zatem wyraźne potwierdzenie w ustawie, że podmioty uprawnione na podstawie art. 49a ust. 1 mogą przekazywać w tym celu zbiór numerów PESEL swoich klientów oraz dokonywać jego bieżącej aktualizacji. Rozwiązanie powinno obejmować zarówno bezpośrednie korzystanie z

usługi, jak i korzystanie z pośrednictwa instytucji utworzonej na podstawie art. 105 ust. 4 ustawy – Prawo bankowe, zgodnie z mechanizmem przewidzianym już w art. 49a ust. 2.

Jednocześnie numery PESEL przekazywane w ramach tego procesu mogą stanowić informacje objęte tajemnicami prawnie chronionymi właściwymi dla poszczególnych kategorii podmiotów wymienionych w art. 49a ust. 1. Dotyczy to w szczególności tajemnic zawodowych i innych obowiązków zachowania poufności wynikających z regulacji sektorowych właściwych dla poszczególnych instytucji finansowych.

Dla zapewnienia jednolitego i bezpiecznego stosowania projektowanego mechanizmu zasadne jest w konsekwencji jednoznaczne przesądzenie, że przekazywanie numerów PESEL w zakresie niezbędnym do realizacji celu określonego w art. 49a ust. 1 nie stanowi naruszenia obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej ani innej tajemnicy prawnie chronionej wynikającego z przepisów odrębnych. Pozwoli to uniknąć konieczności każdorazowego rekonstruowania podstawy prawnej przekazania danych na podstawie regulacji sektorowych właściwych dla poszczególnych kategorii podmiotów uprawnionych. Proponowane uzupełnienie pozostaje w granicach obecnego celu art. 49a oraz zakresu danych podlegających udostępnieniu. Jego wprowadzenie pozwoli jednoznacznie odzwierciedlić w przepisie rzeczywisty sposób funkcjonowania usługi, zapewnić możliwość jej cyklicznego stosowania wobec całej właściwej grupy klientów oraz usunąć wątpliwości związane z przekazywaniem numerów PESEL objętych tajemnicami prawnie chronionymi.

Propozycja poprawki legislacyjnej nr 4

W art. 49a dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. Weryfikacja aktualności i aktualizacja danych, o których mowa w ust. 1, może być realizowana w sposób cykliczny, jednocześnie w odniesieniu do wszystkich klientów danego podmiotu, których dane, o których mowa w ust. 1, podmiot ten posiada. W tym celu podmiot, o którym mowa w ust. 1, może przekazywać ministrowi właściwemu do spraw informatyzacji, bezpośrednio albo za pośrednictwem instytucji, o której mowa w ust. 2, zbiór numerów PESEL swoich klientów oraz dokonywać jego aktualizacji. Przekazywanie tych danych w zakresie niezbędnym do realizacji celu, o którym mowa w ust. 1, nie stanowi naruszenia obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej ani innej tajemnicy prawnie chronionej, wynikającego z przepisów odrębnych.”.

Z powrotem

PREZES WŁAŚCIWY
DR TADEUSZ BIAŁEK

Do wiadomości: Pan Włodzimierz Czarzasty, Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej